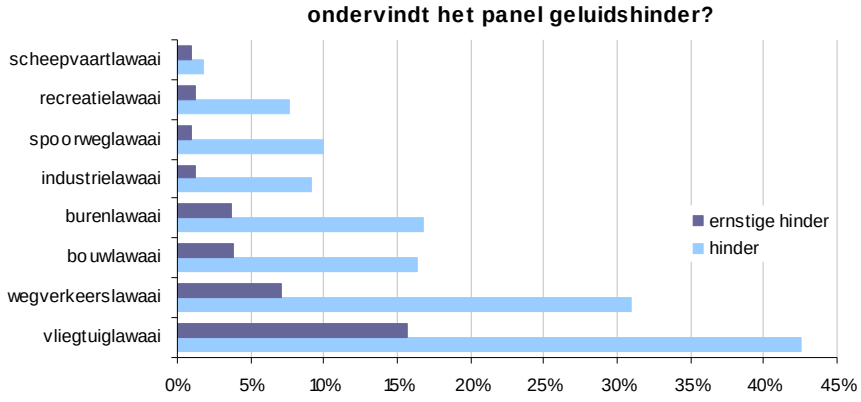
Panelonderzoek XV: Milieu, fietsparkeervoorzieningen en Zaanse ambities

In het najaar van 2008 is het vijftiende Zaanpanelonderzoek van start gegaan met drie hoofdthema's: milieu, fietsparkeervoorzieningen en Zaanse ambities. Voor het thema milieu zijn onderwerpen aan de orde gekomen als geluidshinder, geuroverlast, duurzaamheid, gemeentelijk milieubeleid. Met betrekking tot fietsparkeervoorzieningen zijn de vragen gericht op mogelijke toekomstige parkeervoorzieningen voor de fiets. Tenslotte is het panel voor het eerst gevraagd of de zes zogenaamde ambities of dragers van de nieuwe Zaanse toekomstvisie 'Perspectief op de stad' belangrijk en herkenbaar voor Zaanstad zijn. Hieronder volgt de beknopte rapportage.

samenstelling panel en respons
Bijna 2.000 Zaanpanelleden zijn benaderd voor het onderzoek dat een kleine twee weken online heeft gestaan. Hieraan hebben ongeveer 900 panelleden gehoor gegeven. Dit betekent een respons van 48%. In het panel zitten relatief meer 50 tot 64 jarigen, relatief meer vrouwen boven de 65 jaar, relatief meer hoger opgeleiden en slechts een handjevol allochtonen. De samenstelling van het panel wijkt daarmee af van die van de totale Zaanse bevolking. Om hier toch aansluiting mee te krijgen het panel gewogen naar leeftijd en geslacht.

milieu

geluidsoverlast vooral van vliegtuigen
In Zaanstad, waar het wonen en werken letterlijk dicht bij elkaar ligt, is het denkbaar dat geluidsoverlast een probleem voor bewoners is. Het panel is hierover een aantal vragen gesteld. Allereerst is gevraagd of men hinder ondervindt van een of meer van onderstaande geluidsbronnen. Iets meer dan eenvijfde van het panel beaamt dit. Men heeft gemiddeld hinder van 1,7 geluidsbronnen. Zestig procent van de respondenten die hinder ervaren heeft vooral hinder van vliegtuiglawaai (zie de grafiek). Deze hinder is naar verhouding vaak 'ernstig'. Op de tweede plaats komt het lawaai van het wegverkeer.

De meeste geluidshinder ondervinden panelleden overigens uit Nieuw West, Zaandam Zuid en Assendelft Noord (geluidshinderzones van het vliegverkeer?).

Voor bijna eenvijfde deel (18%) van het Zaanpanel, dat last heeft van geluid, is dit een aanleiding om een andere woning te zoeken. Opvallend is dat degenen die last hebben van vliegtuiglawaai niet vaker een andere woning willen zoeken. Men heeft er dus wel last van, maar het is voor de meeste geen reden om te verhuizen.

Beperking van geluidshinder is volgens de helft van het panel via maatregelen niet mogelijk. Dat heeft deels te maken met het feit dat bepaalde geluidshinder op individueel niveau nauwelijks beïnvloedbaar is, zoals vliegverkeer. Men verwacht het meest van het stiller maken van geluidsbronnen en het beperken van de verkeerssnelheid (volgens 40% resp. 28% van het panel).
Overige geluidsbeperkende maatregelen, door het panel zelf verwoord, hebben betrekking op het vliegverkeer: 'andere routes', 'aan/afvliegroutes Schiphol niet meer over Zaandam' en er wordt een aantal maatregelen voorgesteld rondom de woning (geluidsisolatie, dubbel glas, etc.).

Overigens klaagt een enkel panellid over geluidsoverlast als gevolg van het rookverbod dat sinds de zomer geldt. Dat leidt tot meer geluiden op straat.

milieubeleid

De gemeente Zaanstad is op verschillende milieubeleidsterreinen actief en houdt zich bezig met een aantal milieugerelateerde problemen, zoals geluidsoverlast door wegverkeer of bodemverontreiniging. En er zijn voor de gemeente ook kansen voor het milieu, zoals bij het klimaatbeleid. Het panel is een aantal vragen over het gemeentelijke milieubeleid gesteld.

Het panel vindt zichzelf niet goed op de hoogte is van het gemeente milieubeleid (zie diagram). Meer dan de helft is matig bekend met het beleid en bijna veertig procent is slecht op de hoogte.

Het merendeel van het panel dat dit beleid wél kent, is matig te spreken over dit beleid.

Op de website van de gemeente staat allerlei informatie op het gebied van (milieu)beleid. Gevraagd naar de bekendheid hiervan blijkt slechts dertien procent deze te kennen. Maar de meeste panelleden die de site kennen zijn wél tevreden over de geboden informatie.

Uit de onderstaande tabel blijkt duidelijk welke onderwerpen de gemeente – volgens het panel - als eerste moet aanpakken in het kader van het gemeentelijke milieubeleid.

milieuonderwerpen die de gemeente moet aanpakken	in %
zwerfafval	56%
luchtvervuiling	44%
stankoverlast	35%
gebrek aan groen / natuur	35%
geluidsoverlast	31%
bodemvervuiling	19%
watervervuiling	14%
klimaatverandering	10%
ongelukken met gevaarlijke stoffen	8%
straling	4%
anders	7%
weet niet / geen mening	2%

duurzaamheid

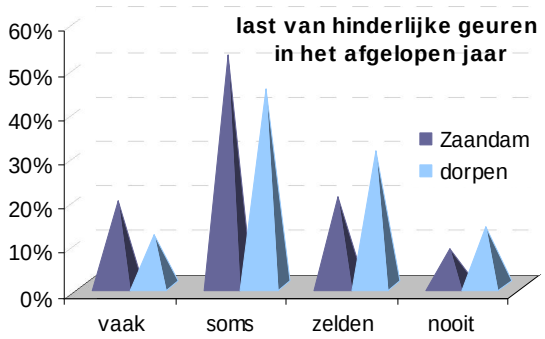
Het panel is gevraagd om in maximaal drie steekwoorden aan te geven wat men onder duurzaamheid verstaat (zie tabel). Bij duurzaamheid denkt het panel vooral ‘lang(durig)’, ‘blijvend’, maar ook aan ‘milieu’, ‘energie’, ‘groen’ en ‘hergebruik’. Andere steekwoorden zijn ‘toekomst(bestendig)’, ‘kwaliteit’, ‘(bouw)materiaal’, ‘verantwoord’, ‘zorgvuldig’, ‘zuinig’, ‘onverslijtbaar’, ‘afval’, enzovoort.

steekwoorden	aantal	steekwoorden	aantal	steekwoorden	aantal
lang	286	toekomst	88	bouw(materiaal)	47
milieu	175	duurzaam	87	gezond	46
groen	121	kwaliteit	83	zuinig	42
energie	113	schoon	55	effectief/efficiënt	39
hergebruik	110	verantwoord	52	afval	28
				klimaat	22
subtotaal	*1394*				
anders	*603*				
totaal	***1997***				

geurbeleving

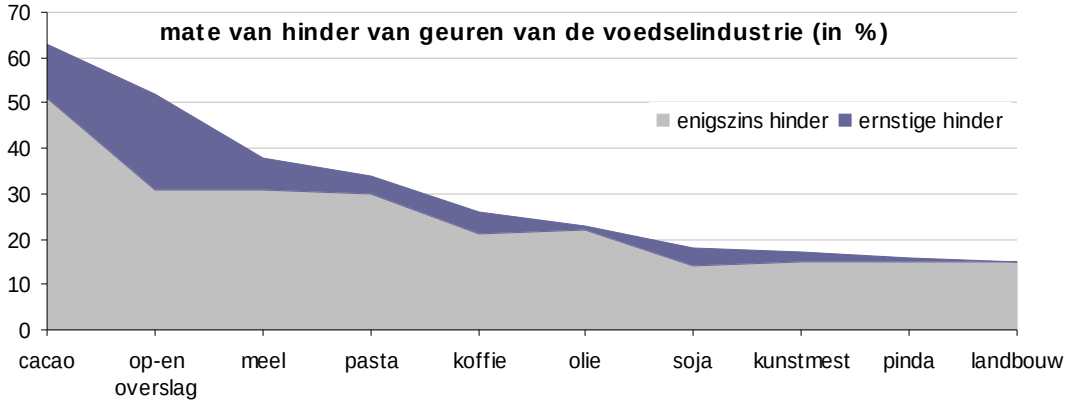
De menging van wonen en werken levert niet alleen geluidshinder op voor de inwoners, maar kan ook hinder in de vorm van geuren veroorzaken voor de omgeving. Met de levensmiddelen-

industrie is Zaanstad groot geworden. Geur hoort dan ook enigszins bij Zaanstad. Het panel is hierover een aantal vragen gesteld.

Meer dan de helft heeft soms of vaak last van hinderlijke geuren gehad in het afgelopen jaar. Dit is bij panelleden afkomstig uit Zaandam meer dan bij de panelleden uit de dorpen het geval. Opmerkelijk is dat relatief meer panelleden tussen de 40 en 65 jaar vaker hinder blijken te ondervinden dan jongere of oudere panelleden. Dit gaat dan vooral juist wél op voor de panelleden uit de Zaanse dorpen.

Aan het panel is gevraagd van in welke mate in het algemeen hinder van geur(en) ondervindt. Op een schuifbalk van 1 tot 5, waarbij 1 nauwelijks hinder en 5 ernstige hinder betekent, geeft tweederde van het panel dat hinder heeft een 2 of een 3. Men heeft dus wel enigszins hinder van de geuren, maar dit is nooit heel ernstig.

herkomst van geuren vooral uit de Zaanstreek

Het panel is vervolgens gevraagd om aan te geven waar de specifieke geur vandaan komt. Men kon per mogelijke geuroverlast meer dan één locatie aangeven. In de onderstaande tabel staan in percentages de uitkomsten[1]. Per geur kon men aangeven waar die mogelijk vandaan komt. Leesvoorbeeld: van de 282 respondenten heeft 6% geen idee waar de cacaogeur vandaan komt. Volgens tweederde komt het uit Koog aan de Zaan, en/of uit Wormerveer (16%), en/of uit Zaandam (30%), etc.

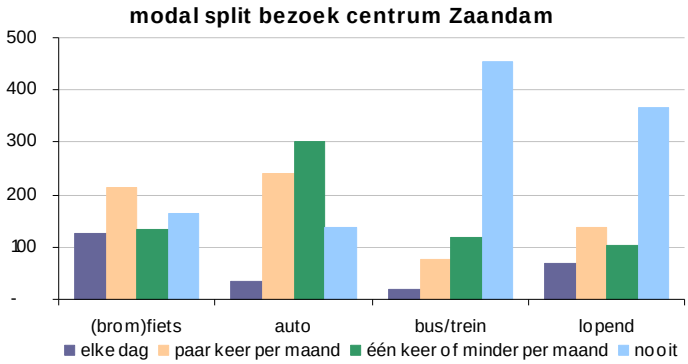
herkomst geuren uit Zaanstad en elders (in % van het aantal respondenten)									
	geen idee	Koog ad Zaan	Wormer-veer	Zaandam	Wormer	Amster dam	IJmuiden	anders	n=
cacao	6	68	16	30	11	1	-	1	282
koffie	30	13	2	63	4			3	64
pinda	31	33	3	47	-	-	-	-	31
meel	16	57	11	12	2	7	-	1	89
pasta	35	29	3	44	2	-	-	-	83
soja	10	35	8	33	5	11	-	-	37
olie	21	31	23	19	-	10	-	4	51
kunstmest	44	2	9	13	3	12	2	20	30
op-en overslag olie	5	4	3	12	-	87	1	2	138
landbouw	11	5	10	15	15	2	-	56	35

[1] Overigens hebben meerdere panelleden er terecht op gewezen dat de Forbo-fabriek te Wormerveer ontbrak in het lijstje.

De geuren komen volgens het panel vooral uit de Zaanstreek zelf en dan vooral uit Koog aan de Zaan, Zaandam en Wormerveer. Cacao is het meest traceerbaar volgens het panel en komt vooral uit Koog aan de Zaan en Zaandam. De op- en overslaggeuren van olie komen volgens het panel vooral uit Amsterdam. De koffiegeur komt het panel vooral tegemoet uit Zaandam en de geur van meelverwerking uit Koog aan de Zaan.

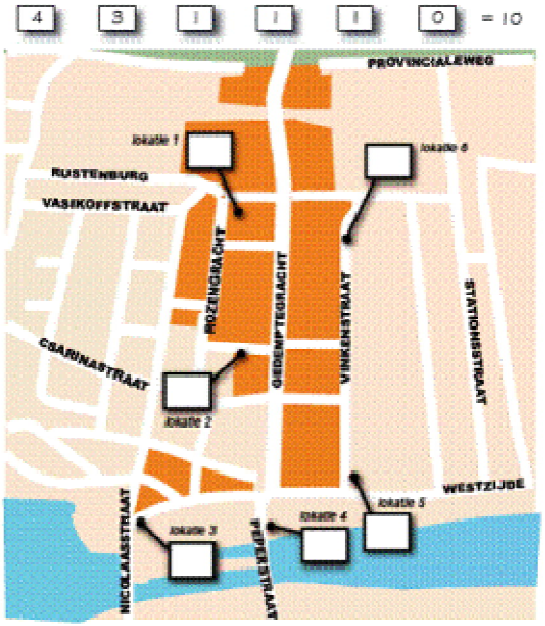
fietsparkeervoorzieningen

Het tweede thema betrof het parkeren van de (brom)fiets in het centrumgebied van Zaandam. Het fietsgebruik naar het nieuwe centrumgebied moet zoveel mogelijk worden gestimuleerd en het stallen van (brom)fietsen in de openbare ruimte moet beheersbaar blijven. Omdat beter inzicht te hebben in de problemen van het parkeren van de fietsen ná de realisatie van de Nieuwe Gracht en de vele bouwprojecten van het nieuwe centrum Inverdan, is het panel een aantal vragen hierover voorgelegd. De onderzoeksresultaten maken deel uit van een groter onderzoek. Om deze reden wordt hier maar een enkele tabel gepresenteerd. In de grafiek hiernaast staat weergegeven hoe vaak en met welk vervoersmiddel men het centrum bezoekt. Voor dagelijks bezoek aan het centrum wordt vaker de fiets dan de auto gebruikt. De auto wordt vooral gebruikt als men een paar keer in de maand of minder vaak het centrum bezoekt.

De meeste respondenten bezoeken de stad om te winkelen (70%), en/of voor een korte boodschap (61%). Uitgaan (terrasje pakken, Zaantheater, film) is ook vaak de reden voor bijna een kwart van het panel.

Eén van de vervolgvragen betrof de voorkeurslocatie van parkeervoorzieningen voor de fiets. Men mocht tien punten verdelen voor parkeervoorzieningen van zijn/haar voorkeur. Uit de antwoorden kwam een sterkere voorkeur naar boven van locatie 2, iets ten zuiden van de Gedempte Gracht, Locatie 1, in de buurt van de Rozengracht en richting het station komt op de tweede plaats en locatie 6 op nummer 3. De locaties in de buurt van de Zaan hebben minder de voorkeur van het panel.

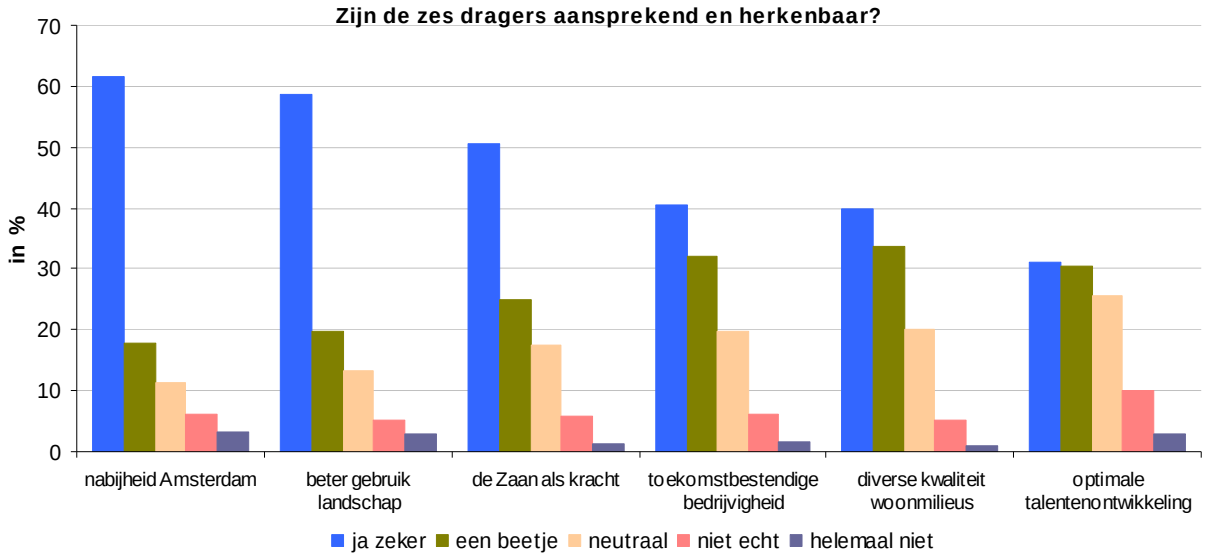

de zes ambities van het Zaanse toekomstperspectief
Zaanstad bereidt zich voor op de toekomst. De metropoolvorming rond de kernstad Amsterdam betekent voor Zaanstad onder meer dat men zich moet beraden op haar positie in deze regio. Dit toekomstperspectief is nog volop in ontwikkeling. Als kader voor de toekomstvisie zijn de opgaven voor de toekomst samengevat in zes zogenaamde dragers:

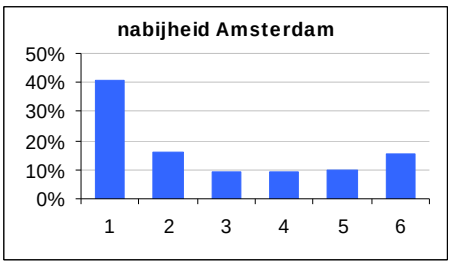
1. Verbinding met Amsterdam: de verbinding tussen Amsterdam en Zaanstad kan zowel fysiek als geestelijk versterkt worden en daarmee de aantrekkelijkheid van Zaanstad op het gebied van wonen en werken verbeteren.
2. De Zaan als kracht: de Zaan is een belangrijke verbinding tussen de oude kernen. Haar kwaliteit voor wonen, werken en recreëren zich kan nog beter ingezet worden.
3. Diversiteit en kwaliteit in wonen: Zaanstad kent veel diverse woonmilieus, maar de kwaliteit van zowel woningen als leefomgeving is in veel buurten niet optimaal. Een versterking van de verschillen tussen buurten en meer kwaliteit, voor iedere beurs is noodzakelijk voor de vitaliteit en de sociale veiligheid.
4. Optimale talentontwikkeling: aan werknemers worden steeds hogere eisen gesteld. Voor veel bedrijven is het moeilijk om goed personeel te vinden. Daarom moeten we optimaal gebruik maken van de talenten in Zaanstad en maatschappelijke uitval zoveel mogelijk voorkomen.
5. Toekomstbestendige bedrijvigheid: wonen en werken doen we in Zaanstad van oudsher naast elkaar. Dat willen we voor de toekomst graag behouden. Voor de toekomst zetten we in op 'schonere' bedrijvigheid en een versterking van de sectoren waar economische groei en werkgelegenheid is te verwachten.
6. Beter gebruik van het groen en water in en om de stad: het prachtige landschap rondom Zaanstad kan beter gebruikt worden voor de mensen in de stad en daarbuiten.

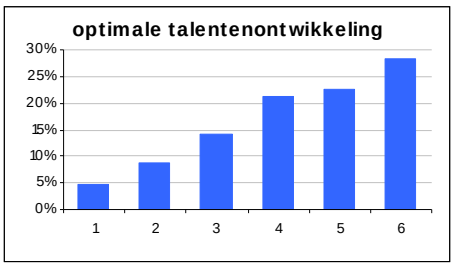
Het panel is een aantal vragen gesteld over deze zes dragers. Hoe herkenbaar vindt men deze dragers voor Zaanstad en hoe belangrijk vindt men deze? Ook is gevraagd om een volgorde van belangrijkheid aan te geven.

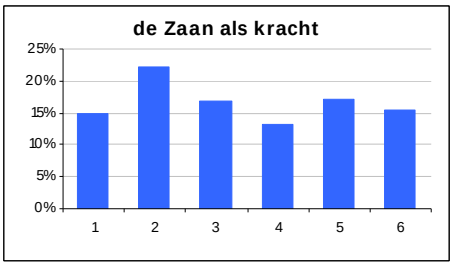
Het panel maakt nauwelijks een onderscheid in de mate van herkenbaarheid of belangrijkheid van de zes dragers. Het meest herkenbaar én het meest belangrijk vindt men de nabijheid van Amsterdam én vrijwel even hoog scorend een beter gebruik van het landschap. De Zaan als kracht wordt overigens ook door een groot deel van het panel als herkenbaar beschouwd. Naast de bijna onvermijdelijke belangrijke rol die Amsterdam in/voor Zaanstad speelt is het panel dus ook duidelijk uitgesproken over typisch Zaanse elementen: het landschap en de Zaan. Opvallend is dat men de optimale talentenontwikkeling het minst herkenbaar of belangrijk vindt.

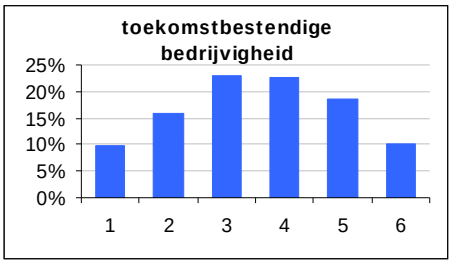

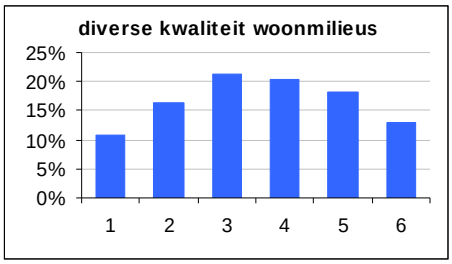
Het panel is gevraagd de zes dragers te rangschikken naar mate van belangrijkheid. Opvallend is de hoge score op de drager ‘nabijheid van Amsterdam’. Ongeveer veertig procent van het panel zet deze op de eerste en zestien procent zet op de tweede plaats.

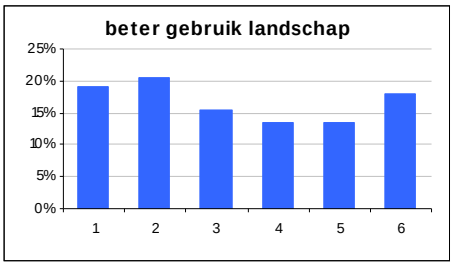

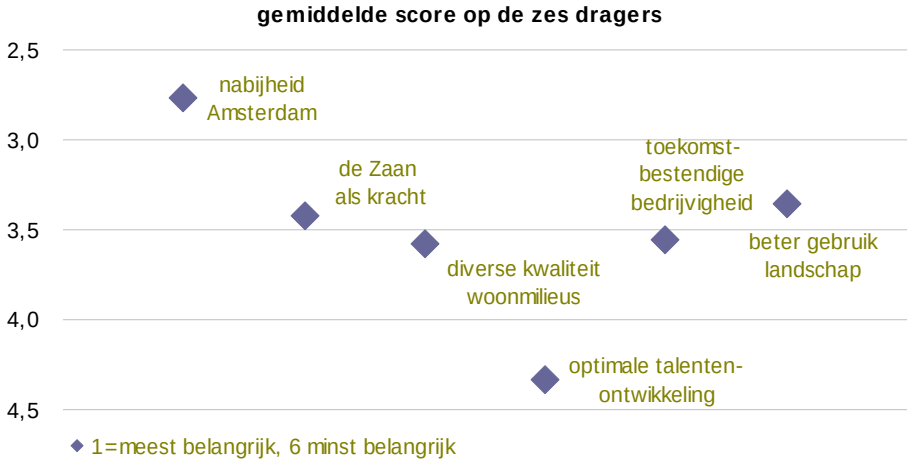

Ook hoog scoren d dragers ‘de Zaan als kracht’(15% op nummer 1, 23% op nummer 2) en ‘beter gebruik van het landschap’ (18% op nummer 1, 21% op nummer 2).

Opvallend is met betrekking tot de overige twee dragers de meningen sterker zijn verdeeld. Deze dragers worden door bijna eenderde deel van het panel ook op de laatste twee plaatsen in de mate van belangrijkheid geplaatst. Het minst belangrijk vindt het panel de ‘optimale talentenontwikkeling’. Hier is de score op de laagste posities het hoogst

In de grafiek hiernaast staan de gemiddelde scores samengevat. Hoe lager het cijfer, hoe belangrijker het panel de drager vindt.

Statistiek en Onderzoek
Januari 2009